І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь... — Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303. Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807; з Ню Йорку (212) 227-4125. УНСоюзу: (201) 451-2200; з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 192. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 24-го ЖОВТНЯ 1974 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK THURSDAY, OCTOBER 24, 1974 No. 192. VOL. LXXXI.

ВІДБУВСЯ ВОСЬМИЙ СОБОР УПЦ В ЗСА

Джерзі Сіті. З кінцем минулого тижня, в днях 17-го до 20-го жовтня, тут відбувся Восьмий Собор Української Православної Церкви в ЗСА, з численною участю Владик, духовенства та мирян — делегатів центральних православних установ і організацій. В програмі Собору було: відкриття Собору Владикою Митрополитом Мстиславом, вшанування н я святих Архипастирів, Пастирів і побожних вірних основоположників Української Православної Церкви в ЗСА і Україні, звіти комісій — Передсоборової і Мандатної, обрання Президії Собору і комісій: резолюційно-редакційної, мандатної та фінансової, доповідь Митрополита про стан Української Православної Церкви в ЗСА та шляхи її розвитку в майбутньому, звіти — голови Консисторії, заступника голови Ради, директора Науково-Богословського Інституту, Кураторії пенсійного фонду духовенства, голови Об'єднання Сестрицтв УПЦ в ЗСА, голови Екзекутиви Української Православної Ліги, референтури навчання релігії і українознавства, директора Пастирсько - Богословських курсів, Комісії для організації духовної семінарії і звіт Контрольної комісії. В програму були включені також доповіді „Церква і молодь", вирішення справи єпископа для Південної Америки, звідомлення Соборової Статутової комісії, дискусія і обрання керівних органів Церкви.

Владика Митрополит Мстислав, Первоієрарх УПЦ в ЗСА

Основне звідомлення з цього важливого Собору та його далекосяглих рішень і постанов буде надруковане в чергових виданнях „Свобода".

Відбудеться З'їзд Шкільної Ради УККА

Ню Йорк. — Канцелярія Українського Конгресового Комітету інформує що 26 і 27 жовтня в Клівленді, Огайо, відбудеться З'їзд Шкільної Ради УККА і Централі Опікунів Шкіл Українознавства. На з'їзді буде обговорений стан українського шкільництва в ЗСА та будуть пороблені практичні висновки щодо дальшої праці цих шкіл. З рамени Екзекутиви УККА у з'їзді візьмуть участь о. шамбелян Мирослав Харина, заступник президента УККА, та екзекутивний директор УККА мгр Іван Базарко.

Проф. Михайло Єреміїв відвідає українські громади в ЗСА і Канаді

Ню Йорк. — В найближчих днях приїжджає з Женеви на відвідини в ЗСА і Канаді відомий український діяч, педагог і публіцист проф. Михайло Єреміїв, колишній амбасадор Української Народної Республіки в Римі, опісля професор Української Господарської Академії в Чехо - Словаччині, який від довшого часу проживає в Швайцарії, дописуючи до багатьох українських газет, включно із „Свободою". Під час свого побуту в ЗСА і Канаді проф. М. Єреміїв відвідає більші українські громади та матиме доповіді.

Проф. Михайло Єреміїв

Заповідають оригінальний Український Фестиваль в Чикаго

Чикаго. (гм) — В днях 2-3 листопада ц. р. тут відбудеться великий фестиваль українського мистецтва, охоплюючи в ньому архітектуру, модерне малярство й скульптуру, церковну й народну творчість, поезію, фільми, фотографію.

Фестиваль буде складатися з трьох частин.

Перша частина присвячена українській творчій людині. До участи в програмі допоієвій, панелів, фільмів, вечора поезії, запрошено визначних мистців, між ними проф. Ярославa Жука (Монтреаль), мгр. Славу Геруляк (Ню Йорк), проф. Константина Мілонадіса (Індіяна), Марка Царинника (Торонто), Олега Коверка (Чикаго), Карен Зелізко (Чикаго), Карен Зелізко (Чикаго), Іванну Іванчук (Чикаго).

Друга частина фестивалю, представляє українську мистецьку творчість — мистецькі виставки. Тут появляться ікони, кераміка та праці таких мистців, як А. Перейма, М. Костинюк, К. Мілонадіс, С. Геруляк, М. Урбан, Л. Диченко-Кочман та інші Виставки відчинені для оглядин заінтересованої публіки в суботу, від 10 — 6 години, та в неділю від 12 — 6, в модерних приміщеннях Руберто Клементе гай скул (Вестерн і Дівіжен), де також відбуватимуться доповіді. Читання поезій відбудеться в суботу вечором, в 7-ій годині, в готелі Шератон Чикаго при 505 Норт Мічиґен евеню.

Третя, розвагова частина, це забава в тому ж готелі, Шератон-Чикаго, в 9-ій годині. До танців приграватиме оркестра „Червона Рута" з Сиракюз, добре відома на сході ЗСА, як „американський „Рушничок".

Фестиваль українського мистецтва це перша такого роду українська імпреза в місті Чикаго, якщо не взагалі в українській спільноті в Америці. Фестиваль оригінальний тим, що його організує група молодих людей, любителів мистецтва або самі мистці, під назвою Культурний Комітет СУСТА Захід.

КАНАДА ОБМЕЖУЄ ІМІҐРАЦІЮ

Оттава. — Міністер робочої сили та іміграції Роберт Андрас повідомив в Палаті громад, що уряд вводить значні обмеження на відтинку іміграції до Канади. Причина такого рішення уряду — наявність надто нерівномірної расово іміграції з великою перевагою іміґрантів з Африки і Азії. Нові іміґранти, ці напрямні значно утруднюють в'їзд до Канади і поселення в цій країні всім цим особам, які не мають заздалегідь контракту на працю, або яких кваліфікації є незадовільні. Навіть у випадку, коли бажаючий іміґрувати до Канади, матиме контракт на працю, він ще мусітиме доказати, що на таку працю немає вже в Канаді кваліфікованої сили. За останні роки іміґрація до Канади значно збільшилася. Тільки за перших шість місяців 1974 року до Канади прибуло 104,089 іміґрантів, тобто був зріст на майже 47 відсотків порівняно з першою половиною 1973 року, а на 93 відсотки порівняно з першою половиною 1972 р.

За час від 1970 до 1973 року до Канади прибуло з Азії, Африки і Західних Індій 70,781 іміґрантів, а тільки за перших шість місяців 1974 року прибуло з цих теренів 38,828 осіб. Число іміґрантів з Карайбських островів потроїлося, число іміґрантів з Африки зросте на 230 відсотків, а з Азії — на 177 відсотків. Головна проблема в тому, як заявляють канадські офіційні чинники, що ці низькокваліфіковані іміґранти з Африки, Азії і Західних Індій поселюються в основному в Торонті і Монтреалі та творять там „расові ґетта". У висліді, „Канада стає багаторасовою країною приспішеною скорістю". Це виявляється в тому, що коли раніше іміґрантів з Европи становили яких 70 відсотків всієї іміґрації до Канади, то тепер вони становлять всього 45 відсотків. Наслідком такої іміґраційної політики за час останніх років є те, що „Канада імпортує расову проблему", з якою не знає вже сьогодні, як дати собі раду.

Президент Форд добачує загрозу для закордонної політики на випадок виборчої перемоги демократів

Клівленд. — Президент Джералд Форд вважає, що коли б кандидати Демократичної партії в цьогорічних виборах здобули в Конґресі ЗСА значну більшість, то це могло б зменшити можливість двопартійної закордонної політики ЗСА, що становило б „загрозу для миру". Опінію в цій справі висловив президент Форд під час свого передвиборчого виступу в користь республіканських кандидатів в Оклагома Сіті. Згадавши, що від Другої світової війни американська закордонна політика була вже традиційно обопартійна, Президент вважає, що коли б у цьогорічних виборах опозиційні демократичні кандидати здобули таку більшість, що могли б двома третинами голосів переголосувати президентське „вето", або коли б Конґрес з такою більшістю прийняв „злу фільософію" в закордонній і внутрішній політиці, тоді „можливості на наступні два роки, в яких наша країна стоятиме перед викликами на Близькому Сході, Карібських островах, Латинській Америці та на Пацифіку, як ми намагаємося поширити політику детенту та продовжувати змагання до нормалізації відносин з Китайською Народньою Республікою, як ми в Білому Домі і в Конґресі, які розуміють обопартійну політику... якщо ми дістали злий рій Конґресу, тоді мир був би загрожений".

Президент Форд закінчив свій виступ закликом, щоб виборці дали не йому, але Америці такий Конґрес, який був би далекозорий і готовий до співпраці „для миру назовні і для розв'язки наших проблем дома". Пресові коментатори звертають увагу, що виступи президента Форда в користь республіканських кандидатів, як досі, не мають широкого відгомону не тільки серед виборців, але навіть і серед самих республіканських кандидатів.

Ціни у вересні зросли на 1.2%. Зріст за 9 місяців дійшов до 12.1%

Вашинґтон. — Показник цін за місяць вересень виказує зріст тих цін на 1.2%, піднісши загальний зріст за перших дев'ять місяців цього року до 12.1%, згідно з опублікованими статистичними даними Департаменту праці. Цей зріст є найвищим за останніх 27 років. В 1947 році ціни були зросли на 15.7 відсотка. Підвищення цін збільшило показник до 151.9 відсотка його бази з 1967 року. Ціни у вересні зросли в кожній з п'ятьох основних категорій. Згідно з показником Департаменту праці, видатки на мешкання збільшилися на 1.2%; харчі — 1.0%; медична опіка і відпочинок — 1.3%; одяг — 2.0%; транспортація — 0.5%. За цілий рік ціни зросли на більше, як 11.0% в чотирьох з п'ятьох категорій: видатки на мешкання — 12.6%; транспортація — 11.7%; харчі — 11.4%; медична опіка та відпочинок — 11.1%. Ціни на одяг зросли на 10.2 відсотка. У вересні ціни за м'ясо, рибу і домашню птицю зросли найбільше, бо аж на 3.2 відсотка. Звичайно ціни за волове і свиняче м'ясо знижуються у вересні, а ціни за м'ясо домашньої птиці задержуються на цьому самому рівні. Ціни рівнож зросли, вперше за чотири місяці, за молочні продукти. Дещо впали ціни за овочі та ярину, але менше, як у вересні минулого року. Ціни за паливо обнизилися на 1.5 відсотка. Це вже третій місяць підряд, що ціни за паливо обнизилися.

У грошах, пересічна заробітна тижнева платня робітника виносила у вересні цього року 137.01 дол. в порівнянні до 128.86 у вересні минулого року. Одначе, коли взяти до уваги інфляцію, ця платня зменшилася на 4.90 дол. В порівнянні з 1967 роком, вартість доляра в 1974 році знизилася до 62.9 цента, а в порівнянні до 1957 року — до 52.9 цента.

РАДІОПРОГРАМА УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ ІЗ СІТОН ГОЛЛ

Мейплвуд. — Цього року, радіопрограма українських студентів із Стон Голл університету передається зі станції ВСОУ-ТМ 89,5 кожної неділі о год. 6-ій по полудні.

ІНЖ. БОГДАН КУЛЬЧИЦЬКИЙ ВАЖКО ЗАХВОРІВ

Філядельфія. — Відомий громадський і студентський діяч, довголітній голова Світової Управи Товариства Студіюючої Молоді ім. Миколи Міхновського (ТУСМ), інж. Богдан Кульчицький важко захворів 16 жовтня і з того часу перебуває у лікарні. За найновішими інформаціями, лікування поступає успішно і треба надіятися, що в короткому часі він знову поверне до повного здоров'я.

УКРАЇНСЬКО-ЖИДІВСЬКА СПІВПРАЦЯ Є В ОБОПІЛЬНОМУ ІНТЕРЕСІ ОБИДВОХ НАРОДІВ — ТВЕРДИТЬ НОВИЙ ЕМІГРАНТ З СССР

Написав М. Сосновський

„Я дуже хотів би, щоб українці і жиди знайшли спільну мову. Совєтський режим розуміє тільки силу і таку силу треба мати, якщо хочемо зміни. Не маю ніяких рецепт на майбутнє, бо я не політик і не політичний діяч, але і для мене і для всіх у СССР ясно, що з Совєтським Союзом не може бути ніяких компромісів. Від Совєтського Союзу треба постійно і якнайбільше вимагати" — заявив проф. Марко Якович Перех, колишній в'язень совєтських тюрем та концтаборів, який тепер перебуває на Заході.

Марко Якович Перех (Поперека) в минулому році ще викладав на університеті в місті Калінін недалеко Москви, а тепер є професором Вищої школи прикладних наук Єрусалимського університету. Недавно він побував на науковому відрядженні в ЗСА, де взяв участь у науковій конференції електрохеміків, що була зорганізована Американським Електрохемічним Товариством. На конференції він виступав з трьома доповідями з ділянки матеріялознавства, в якій він є спеціялістом. Крім того, проф. Перех виступав на семінарах в ІБМ, Національному бюрі стандартів, Колюмбійському університеті та Стівенс Технологічному інституті. У поворотній дорозі до Ізраїля він ще виступатиме на науковому семінарі у Парижі.

Скориставшись із свого перебування в Ню Йорку, проф. М. Я. Перех мав змогу — за посередництвом д-ра Любомира Романкова, учасника згаданої наукової конференції — зустрітися з деякими українськими діячами, а також мав 19 жовтня, довшу розмову з представником „Свободи". Бажання проф. Переха зустрічі з українцями не було випадкове, а пов'язане з його минулим. Він сам народився в Києві в 1924 р. у сім'ї місцевого лікаря і виростав та виховувався в Україні. Він прекрасно знайомий не тільки з Києвом, а й Сумами, Бердянськом і Одесою де йому доводилося довше проживати. У зв'язку з війною він опинився в азійській частині СССР і з того часу він проживав в окремих містах Російської Федерації, включно з понад двоплітним ув'язненням в Озерлагу на Сибірі. Дружина його, Валентина походить з мішаної українсько-російської родини. З СССР М. Я. Перех виїхав разом з дружиною, двома дітьми та матір'ю дружини, Демченко, до Ізраїля в 1973 році. За час свого перебування в СССР він втримував дружні зв'язки з багатьма українцями. Особливо позитивні враження в нього лишилися від українців з часів перебування у совєтських тюрмах і концтаборах. Тоді в нього як він сам твердить, закріпився сантимент до українського народу і української справи, ваги і справедливість якої він повністю собі усвідомив.

У розмові з проф. М. Я. Перехом ми мали нагоду заторкнути ряд справ і проблем не тільки з його особистого життя, але почути від нього чимало спостережень на тему відносин в СССР в загальному, дисидентського руху і його можливих перспектив, політики детанту тощо. Зокрема цікаві були його згадки з років ув'язнення, а в першій мірі зустрічі у пересильній тюрмі у Новосибірську з тодішнім в'язнем совєтського режиму, митрополитом Української Католицької Церкви, Верховним Архиєпископом Йосифом Сліпим, та відомим в'язнем совєтських концтаборів Михайлом Сорокою, який загинув в одному з цих таборів на 23-му році „кинбальського", сказав би Чорновіл, ув'язнення.

Арештування і засуд

Проф. М. Переха арештувало КҐБ у 1958 р. на основі доносу завідуючого лябораторією Фізико-технічного інституту Академії Наук Казахстанської ССР в Алма-Аті, Александра Пресніякова, і асистента Лева Черніцова. Пресняков доніс на нього за те, що він похвально висловився про американські технічні здобутки, що американські прилади кращі і також кращі реактивні літаки. Чернішев доповнив донос тим, що Перех, мовляв, „говорив проти совєтської влади". Все це разом вистачило для того щоб обвинуватити його „в антисовєтській діяльності і пропаганді" за статею 58-10 Карного кодексу РСФСР і засудити на 8 років ув'язнення та 3 роки позбавлення прав, а також позбавлення наукових звань в його випадку — ступеня доцента. Верховний суд ревідував цей присуд, знизивши йому кару ув'язнення до 3 років і привернувши йому право на наукове звання. Так сталось у зв'язку із загальними відносно „ліберальними" тенденціями в СССР в тому часі. Як тільки запало рішення Верховного суду, М. Переха відправлено у концтабір, де він пробув два роки і два місяці.

Зустріч з митрополитом Йосифом Сліпим

У вересні 1958 р. М. Переха перевезено до пересильної тюрми у Новосибірську і приміщено у камері, де вже були два інші в'язні: колишній член УПА Холод, відомий під назвою „Петелька", і колишній владика. На другий день до камери привели ще одного в'язня. Це був як згадує тепер М. Перех, „високий, із сивою бородою дід вдягнутий у довге сіре тонке пальто. Ми не знали хто він, а він на початку нічого про себе не говорив. У камері було дуже холодно і було очевидно, що нового в'язня дуже мерз. Упродовж першого дня він

(Закінчення на стор. 4-ій)

ПРО СУД НАД ІВАНОМ ГЕЛЕМ

Гельсінкі, (УІС „Смолоскип"). — Сюди дісталися дальші документи, які відносяться до справи українського політичного в'язня Івана Геля, який проголосив 14 жовтня 1972 р. двотижневу голодівку, і які були поширені в українському самвидаві. Серед документів є інформації про суд над І. Гелем, який відбувся в серпні 1972 р. у Львові. Нижче наводимо три короткі матеріяли, які дісталися сюди з України:

„Начальникові Львівського КДБ від Геля Івана Андрійовича. Заява.

Постанову про проведення обшуку в кв. 1 по вул. А... 14 в м. Самборі я підписав, розуміючи це як документальний факт на основі конституції СРСР і Декларації прав людини. Вважаю дії органів КДБ незаконними і виражаю рішучий протест. Заяву вимагаю долучити до протоколу обшуку як офіційний документ."

Характер суду над І. Гелем

„Коментарі.

„Якщо з процесів Шабатури, Осадчого, Калинців видно було, що їх діяльність носила характер боротьби за свободу творчости і мала лише частково ідеологічні забарвлення, то процес Геля мав чисто ідеологічний характер з політичним забарвленням.

Серед усіх процесів у Львові тільки суд Геля був відкритим частково. Сценарій судового процесу був детально розроблений. До залу суду допущено матір, дружину, сестру і дві жінки. Всі інші — високопоставлені чиновники КДБ, прокуратури, працівники газет і надійні до них представники громадськості. Під судом міліція воювала з купкою людей, що хотіли проникнути до залу суду.

А коли Стефанія Гулик таки зробила спробу прорватися крізь кордон кагебістів, її посадили на 15 діб.

Гласність процесу мусіла показати, з одного боку демократизм властей, з другого важливу і оперативну роботу КДБ у боротьбі з націоналістичними злочинцями, а також залякати однодумців. Це було видно з уст прокуратора, який в ході процесу підкреслював небезпечність підсудного, назвавши Геля апостолом українського націоналізму, наголошуючи на його родинних зв'язках з активними членами ОУН, зокрема таких, як Зеновій Тершаковець, а в цьому вбачав спадковість традицій і виучість націоналізму. Суворість вироку — не величина справи, а рецедив, поведінка на суді, смерть..., залякання однодумців та інше".

Уривки з судового запису

„Коли Гель проголошував останнє слово, прокурор тричі обривав підсудного і вимагав позбавлення його останнього слова.

Після слів (Геля): „внаслідок голоду і репресій Сталіна", відбувся такий діялог:

Прокурор: Я прошу суд позбавити підсудного останнього слова. Він використовує трибуну суду для антирадянської агітації і пропаганди і говорить не по суті.

Суддя: Якщо ви, підсудний будете виступати не по суті, суд змушений буде позбавити вас останнього слова.

Після третього втручання прокурора і погрози судді припинити виступ, Гель заявив: „Я рішуче протестую проти порушення законности в залі суду. В цій т.зв. світній правосуддя, згідно зі ст. 319 КПК УРСР підсудний має право на останнє слово і його заборонено перебивати, позбавити слова і обмежувати в часі і я скористаюся цим правом.

Суддя: Гаразд, суд набереться терпіння і вислухає до кінця ваш антирадянський пасквіль, але майте на увазі: все буде враховано при визначенні вам терміну ув'язнення.

Після закінчення процесу в коридорі тюрми в Геля відібрано текст останнього слова і передано в слідчий відділ. Не зважаючи на неодноразові протести в найвищі інстанції і одинадцятиденну голодівку, останнього слова Геля не віддали".

В СССР посилено акцію проти мистців-нонконформістів

Москва. — Агентство Асошієйтед Прес інформує про те, що 22 жовтня совєтська міліція і члени КҐБ насильно вломилися у квартиру Владіміра Сичова і його дружини Аїди Хмельової, повідомляючи їх, що їх виселюється з їхньої квартири. Як відомо, Владімір Сичов, за професією фотограф, разом зі своєю дружиною є дуже активні у нелегальному з совєтської точки зору мистецькому нонконформістському русі. Недавно мистці-нонконформісти влаштували були дуже успішну виставку своїх творів і заповіли підготовку чергових виставок. Першу виставку в Москві 15 вересня поліція насильно розігнала, понищивши частину картин, що викликало широкий критицизм на Заході.

Згідно з заявою фотографа Сичова, совєтські поліційні чинники посилили боротьбу з мистцями - нонконформістами. Насильне позбавлення його і сім'ї з п'ятьох дітей житлової квартири є одним з поліційних заходів у процесі розгортання кампанії проти нонконформістського мистецтва в СССР. Таке ж переслідування стосує совєтська поліція і щодо інших активніших мистців-нонконформістів.

Вломавшись у квартиру, поліція, не подавши ніякої довідки про усунення з квартири, розпочала відразу виносити умеблювання. В. Сичов надіявся такої поліційної акції, бо вже раніше його поінформовано, що він мусітиме покинути мешкання і перенестися до меншого. Це повідомлення він опротестував, але відповіді не одержав, а замість того група поліції з десяти осіб насильно вкинула усю його сім'ю з квартири.

В. Кравець очолює делеґацію УССР на Конференції ЮНЕСКО

Київ. — „Радянська Україна" з 17 жовтня повідомляє, що „Рада міністрів УРСР затвердила делегацію УРСР на чолі з заступником міністра закордонних справ УРСР В. О. Кравцем", на генеральну сесію ЮНЕСКО. Як відомо XVIII сесія Генеральної конференції ЮНЕСКО почалась 17 жовтня.

ДО ВІДОМА ЗАЦІКАВЛЕНИМ ЕМІГРАЦІЄЮ З СССР

Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу інформує:

У зв'язку з новими можливостями еміграції із Совєтського Союзу, що їх уряд З'єднаних Стейтів Америки поставив за передумову признання Совєтському Союзові торговельних привілеїв, всі ті українці, які мають в Україні своїх рідних, що бажали б скористати з цих можливостей, можуть зголошувати імена і адреси тих своїх рідних асистентові сенатора Роберта Тефта з Огайо, головному радному УНСоюзу проф. Тарасові Шмагалі на адресу:

TARAS SZMAGALA
Office of Sen. Robert Taft Jr.
U.S. Court House Rm. 528
Cleveland, Ohio 44114

ЄВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Еміґрація з СССР

Перші повідомлення про „узгіднення" між представниками Конгресу і Білим Домом та Державним секретарем у справі признання для СССР статусу упривілейованої держави, технічної допомоги і кредитів у заміну за згоду СССР дозволити на еміґрацію не менше 60,000 осіб річно, вже наступного дня зустрілися з „уточненнями" з боку американського уряду, який остаточно виявив, що совєтський уряд ніяких конкретних зобов'язань у справі еміґрації не прийняв. Іншими словами, уся справа т. зв. вільної еміґрації з СССР далі є, як була й досі, у сфері побажань самих американських політичних лідерів.

Такий аспект еміґрації совєтських громадян найкраще насвітлив совєтський дисидент академік Андрей Сахаров, вказуючи у своєму відкритому листі до сенатора Генрі Джексона, що вирішальне слово є за самим совєтським урядом, а не посторонніми чинниками. Справи еміґрації не можна успішно вирішити за дипломатичними кулісами і будь - якими декляраціями, доки уряд країни не матиме законів, які забезпечували б право громадян країни на еміґрацію і, як дуже правильно цю вимогу доповнив А. Сахаров, на вільний поворот з еміґрації на випадок такого бажання.

Немає сумніву, що вашинґтонське узгіднення між Конґресом і Білим Домом з прийняттям вимоги сенатора Джексона і тих усіх сенаторів та конґресменів, які заявили свою підтримку його пропозиції, є важливою перемогою принципу справедливости і засади пошанування основних прав людини. Треба тільки дивуватися, що найзавзятішим і найтвердшим противником сенатора Джексона був ніхто інший, як державний секретар Генрі Кіссінджер, який ніколи не скривав свого легковажного ставлення до таких засад і який цілком і повністю підтримував совєтську засаду про „невтручування у внутрішні справи „іншої держави".

Що така настанова до таких, дуже небезпечних для совєтського режиму, питань була для совєтів надзвичайно сприємлива, не приходиться доказувати. Це підкреслив і західній дипломат, коментуючи нову поїздку Кіссінджера до Москви, мовляв, совєтський уряд його „респектує", бо він „приватно одверто з ним говорить, а на зовні обороняє його фланги".

Завершення справи еміґрації з СССР знову в руках Г. Кіссінджера. Майбутнє покаже, у якій мірі він виявиться справжнім оборонцем досягнутого у Вашинґтоні узгодження.

Добра порада

Публіцист Юліян Мерошевський опублікував на сторінках польського журналу „Культура" з вересня 1974 р. статтю на тему польсько - російських відносин з пропозицією до своїх земляків - поляків, щоб вони у власному національному інтересі звільнили себе від „імперіялістичних прагнень", які виявляються у мріях про український Львів, литовське Вільно, чи навіть кордони Польщі з-перед 1772 року, з Києвом включно. Ці „імперіялістичні тенденції" серед поляків продовжують ще далі жити. „Багато сучасних поляків, — пише Мерошевський, — мріє не тільки про польський Львів і Вільно, але навіть про Польський Мінськ і Київ. Багато вважає ідеалом незалежну Польщу у федерації з Литвою, Україною і Білоруссю. Іншими словами, альтернативою російського імперіялізму може бути тільки польський імперіялізм, і так завжди було".

Міт про „польський Львів", „польське Вільно" підтримують польські чинники на еміґрації, не враховуючи людей, які походять з українських і литовських, чи білоруських етнографічних теренів, — пише польський автор, і хоч „ніхто не вірить у прилучення Львова і Вільна до Польщі — офіційно підтримується цей міт з леґалістичних мотивів". Ю. Мерошевський вказує на брак логіки у польських претенсіях, бо, як він каже, „у Східній Европі, якщо на цих землях має колись закріпитися не тільки мир, але й свобода, немає місця на ніякий імперіялізм — ні російський, ні польський. Не можемо вимагати, що росіяни повинні віддати українцям Київ і одночасно заявляти, що Львів має повернутися до Польщі. Це є ця „подвійна бухгальтерія", яка в минулому унеможливлювала проламати між Польщею і Росією історичний бар'єр недовір'я. Росіяни підозрівали, що ми є антиімперіялістами, але тільки у відношенні до росіян, тобто, що ми хочемо заступити російський імперіялізм польським імперіялізмом".

Майбутнє Польщі визначується майбутнім обширу, що його займають Україна, Литва і Білорусь („обшир УЛБ"). Відношення до цього обширу визначує, чи Польща є імперіялістичною державою, чи сателітом Росії. Панування Росії над Україною, Литвою і Білоруссю автоматично є однозначне з „сателітством Польщі". Щоб з цим покінчити, поляки мусять стати на становищі повного політичного унезалежнення цього обширу — тобто утворення незалежних держав України, Литви і Білорусі. У такій констеляції Польща перестане бути російським сателітом і стане знову справді незалежною державою.

Пропозиція Ю. Мерошевського — це „шукати контактів і порозуміння з росіянами, які є готові визнати повне право на самовизначення українцям, литовцям, білорусам і, що також важливе, мусимо самі зрезиґнувати раз на завжди з Вільна, Львова і з якоїнебудь політики чи плянів, які б прямували до встановлення при сприятливій коньюнктурі нашої переваги на Сході коштом згаданих вище народів. Як поляки, так і росіяни мусять зрозуміти, що тільки не-імперіялістична Росія і не-імперіялістична Польща мали б вигляди на укладення і впорядкування своїх обопільних стосунків. Мусимо зрозуміти, що кожний імперіялізм є злий — однаково польський і російський, однаково здійснений, як і потенційний, який вичікує тільки на коньюнктуру".

На думку Мерошевського, національно - визвольним рухам бракує справді морального і понаднаціонального виміру. Пропонована ним програма свободи і незалежности для всіх народів Східньої Европи мала б дати оцю „моральну силу". Нагірше це, пише Мерошевський, роблячи висновки, що „на еміґрації маємо завзятий антикомунізм, який не продукує нічого поза звірячою ненавистю до Росії. Цьому антикомунізмові бракує виміру морального, бо він є змішаний з національним еґоїзмом, а навіть з тісним націоналізмом. „Ґулаґ" нас цікавить настільки, наскільки в цій піраміді замучених душ і тіл поглянути можна заповідь розкладу Росії, що з черги уможливило б нам привернути Польщі Вільно, Львів, а може ще більше. Нам треба повернути до Міцкевича. Він краще і правдивіше від нас розумів слово „свобода" і його моральний вимір".

Порада Юліяна Мерошевського подиктована глибоким знанням справи та великою турботою за долю свого народу. Поляки, як і росіяни, а з ними і всі народи того обширу тільки скористали б, якщо взяли б собі цю добру пораду до серця та відповідно поступали.

НАШЕ РІДНЕ ШКІЛЬНИЦТВО: СВІТЛА І ТІНІ

Я. Рак
голова Комісії шкільних справ УККА

ПЕРЕД З'ЇЗДОМ ШКІЛЬНОЇ РАДИ УККА

Політична Рада УККА, що за статутом має „плянувати і пропонувати Раді Директорів і Екзекутиві для схвалення програму діяльности", утворила „Комісію для шкільних справ" завданням: заплянувати для Ради директорів форму допомоги УККА для українського шкільництва, веденого Шкільною Радою УККА. Вістка про це в пресі спонукала ред. Л. Коленську, вчительку суботньої школи українознавства, висловити у статті „Діти майбутнє народу" („Свобода" з 16-го березня ц. р.) побажання для цієї комісії перевести у нашому шкільництві ряд реформ у навчанні української літератури.

Підхід ред. Коленської до проблеми метод і підручників українського шкільництва не новий. Він не різниться від частих виступів різних громадян на різного роду громадських зборах відділів УККА чи інших загально - громадських установ, які вимагають від загально - громадських установ усунення недоліків у шкільних підручниках, змін метод навчання та відмолодження вчительського складу наших шкіл.

Ці дискутанти чомусь не завжди розуміють, що вони скеровують свої суґестії до невластивих інституцій. Керма шкільництва Шкільної Ради УККА належить до Управи Шкільної Ради, що є автономною установою, вибираною щодва роки на з'їздах, при участі директорів шкіл, делеґатів учительського збору та делеґатів спонзорських установ, в рамах яких, активні й зорганізовані батьківські комітети можуть мати майже вирішальну ролю. І тому єдиним форумом, на якому треба й доцільно видвигати такого роду проєкти й домагання педагогічних реформ, і методичних і програмових, є з'їзди й конференції Шкільної Ради УККА. Там, вичислені вгорі чинники, творять леґальну законодавчу владу, вони вибирають Управу, приймають її звіти й там можуть ухвалювати напрямні шкільної політики (тут слово „політики" вжите в широкому його значенні — напрямні і лінія діяльности).

Видвигання й обговорювання на громадських форумах, а теж і в пресі, проблем українського шкільництва є дуже потрібне й було б дуже корисне, під умовою, що воно спиралося б на перевірених фактах та змагало б до оформлювання конкретних реальних висновків, а, далі, скеровувало б увагу батьків і цілої громади на компетентний та цілеспрямований шлях дії у цих питаннях, а щонайважливіше, воно ставило б вимогу активної співдії якнайширшого кола осіб у практичному реалізуванні голошених ідей. Бо нічого не поможуть найліпші ідеї і проєкти, коли не буде охочих їх запропонувати, умотивувати й оборонити на компетентному до того форумі, а далі, коли не буде кому їх перевести в діло.

Без активної участи батьків у батьківських комітетах та спонзорських керівництвах при розв'язуванні організаційних та господарських питань, — і поодиноких шкіл і цілости світського шкільництва, — як рівнож, без активної співпраці вчителів при розв'язуванні педагогічних проблем і опрацьовуванні проєктів навчальних плянів і програм — наше шкільництво не буде мати змоги відповісти назріваючим потребам і вимогам.

Громадські чинники у справи шкільництва безпосередньо вмішуватися не можуть. Вони повинні живо інтересуватися вислідами дії шкіл, так в ділянці навчання, як і виховання, та реагувати на ці висліди, але їх реакція повинна бути відповідно оформлювана і спрямовувана правильними шляхами до відповідних установ і форумів, все при задержанні пошанування і перестеріганні компетенції та поваги діючих чинників.

Нормальні громадські спільноти мають для тих доріг і форм довгими роками вироблену рутину, в якій віддзеркалюються взаємовідношення виховних чинників і підхід даного суспільства до ролі шкільництва. У нашій новопосталій еміґраційній спільноті ще такої виробленої рутини немає. З однієї сторони залишилися ще принесені з України навики з доби виховування з допомогою безоглядного, накиненого державою, авторитету вчителя, а з другої сторони — наша суспільність у ЗСА, а передусім молоде покоління і дітвора, опинилися під впливом пануючого у тутешньому шкільництві лібералізму-демократизму, які в деяких випадках переходять межі доцільности.

Тому то, як реакція на статтю ред. Любови Коленської, появилася стаття мґр Ірини Пеленської, голови Світової Ради Дошкілля, „До програми навчання в школах українознавства" („Свобода" з 2 квітня ц. р.), в якій авторка не лише опрокидує проєкти ред. Коленської та її погляд на ролю вгорі згаданої „комісії шкільних справ Політичної Ради УККА" в ділянці ревізії педагогічних питань, але у своїй опозиції мґр Пеленська відмовила громадському чинникові взагалі права інтересуватися проблемами шкільництва, а Політичній Раді УК-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Любов Коленська

ЧИ ВАШІ ДІТИ ХОДЯТЬ ДО ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА?

У нас „на поселеннях" діються доволі дивні речі; водночас з великими осягами заіснували не то що недоліки, а — признавшись одверто — неґативні явища. Правда, українці не перестають бути діяльними в зорганізуванні конечно потрібних маніфестацій, імпрез (яких, до речі, подекуди надміру), в побудові приміщень (мурів вже теж забагато), вони відбувають конґреси, з'їзди, на літературному ринку появляються книжки (але як часто у виданні автора), молоді люди здобувають поважні й відповідальні становища. І наче б то все в порядку...

Коли ж ні! Погляньмо на одну ділянку, що їй майже залишено самій по собі розвиватися. Погляньмо, в якій ситуації сьогодні знаходяться Школи Українознавства, школи, що їх з таким зусиллям основували піонери рідношкілля — учителі; вони з великим трудом здобували приміщення, а потім, не дивлячись на втому щоденною працею, навчали в кожну суботу дітей — у день, який повинен бути для них днем відпочинку.

Тим часом з Торонта до В-ва „Веселка" надійшов лист з відмовою далі передплачувати цей журнал, мотивуючи це тим, що із-за браку учнів школу замкнено й цим самим „Веселки" вже немає кому читати...

А от, навіть, коли візьмемо до уваги Школу Українознавства в Нюарку, школу, яка колись була однією з найбільш численних, коли йдеться про наплив учнів. По переведенні статистики за останніх п'ять років побачимо, що: у 1970 р. було 220 учнів, у 1971 р. — 166, у 1972 р. — 199, у 1973 р. — 145, а в 1974 р. — 126 учнів. Проте, це не тільки діється в Нюаркській Школі Українознавства. Читаючи статтю Ф. Любінецької „Українознавче шкільництво і українська громада" („Свобода", вівторок 8-го жовтня ц. р. ч. 181) довідуємося, що в Детройті „Рідна Школа", одна з найбільших Шкіл Українознавства від 1969 до цього року, виявила спад фреквенції учнів на 18 відсотків, а кількість учнів парохіяльної католицької школи при церкві Непорочного Зачаття в цих самих роках зменшилася на 16 відсотків. В інших школах відсоток зменшення учнів ще вищий. Коли ж повернемося до української громади в Ессекс каунті, вона нараховує 40 000 українців. Із цього зарисовується наглядна картина, що не тільки наплив учнів до даної Школи маліє, але й що в пропорції до числа української громади, кількість учнів у цій Школі мінімальна.

Де тут дошукуватися причин. Ось одна з них. Часто чуємо голоси батьків, що їм, мовляв, тепер зовсім неможливо привозити дітей, бо вони перенеслися на далекі передмістя і прийдеться забагато витрачати часу... Але хіба наука в Школі Українознавства відбувається щоденно? І при добрій волі можна влаштуватись і в порозумінні зі своїми сусідами возити дітей за чергою. Хай вони подивляться на своїх попередників - батьків, як вони, на самих початках зорганізування Школи, мусіли довозити дітей з доволі далека в околицю, де було небезпечно залишати авто, де тісно треба було тримати калитку і навіть оберігати себе.

Проте основна причина, чому сьогодні дітей так мало в шкалі — байдужість батьків і до якої міри вона виявиться нищівним чинником — це покажеться вже в недалекому майбутньому. Одначе, важко собі уявити їхню короткозорість і вузькозорість. Чейже кожен з батьків повинен здавати собі з того справу, що це їхнє фатальне незрозуміння сьогоднішньої ситуації, ця їхня просто іраціональність — в майбутньому повернеться проти них.

Звичайно, коли посилаємо дітей до Школи Українознавства, то з цією метою, щоб вони перш усього набирала знання з українознавчих предметів, щоб її світогляд кристалізувався в українській духовості, і щоб принаймні цей світогляд не був їм чужий. Та коли йдеться тільки про само вивчення українозвавчих предметів, могли б їх подекуди вчити самі батьки, з передумовою, чи в них знайдеться доволі часу й терпеливости... Проте тут не в самому навчанні справа. Існує ще один, важливіший чинник — це вміння і потреба створити дітям гурт їхніх ровесників, українців. І логічно: коли діти в Школі Українознавства будуть просто виховані до перебування змалку в своєму гурті, у них й надалі буде звичка включуватися в українські студентські товариства, чи спортові, а пізніше й професійні. І тим самим природно назріває питання: чи застановлялись батьки над тим, куди їхні діти, коли виростуть, підуть, де вони знайдуть собі місце? В Америці кожна етнічна група тримається тісно свого гурту, своєї громади, і коли появиться поміж ними людина з іншої етнічної групи, вони очевидно її приймуть з куртуазією, але й з холодом, з толеруванням, але ніколи не тепло. (Цим я не хочу сказати, що діти не повинні перебувати в американському оточенні, яке для них не менше важливе і потрібне). І саме Школи Українознавства роками й послідовно вирощували дітей

(Закінчення на стор. 4-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НІ, ТУДИ ДОРОГА!

Не можу зрозуміти, як п. Ігор Кошман може писати („Свобода", 17-го жовтня 1974 р.) про відносини в Чіле, не бувши там ніколи, а переписує тільки відомості з т.зв. ліберальних кіл, що подають до відома тільки те, що є сприйнятливим для червоної пропаґанди. Чому та т.зв. ліберальна преса не напише, що роблять червоні з поневоленими народами, про цей страшний терор і ґеноцид на Сході Европи і на Кубі? Я був і працював у фабриці в Чіле довший час і дуже добре орієнтуюся в тамошніх відносинах. Маю дуже добрі відомості з Чіле увесь час, а також з вересня ц.р., коли чілійці вийшли на вулиці столиці Сантьяго і урядили великий похід по вулицях та оваційно вітали теперішніх членів правительства. Ініціятива вийшла самовільно від чілійського народу. Всі склепи були позамикані на знак річниці визволення народу з-під „соціялістичного раю". Президент генерал Пінochет — це чілійський патріот, що врятував свій народ від заглади, неволі і нужди. Він ще перед приходом Української Репрезентації оголосив, що тільки тоді випустить чілійських та іноземних комуністів, що наплили, як сарана за влади президента Альєнде, як це зробить перше Москва й Гавана. Він не потребує ховатися за плечима нашого страждаючого В. Мороза, бо він має за собою чілійську державу й народ, котрий є дуже патріотичний і не міг довше стерпіти соціялістичного рабства й розірвав залізні пута. Українська Репрезентація поступила правильно, що пішла на авдієнцію до того чілійського патріота. Відгомін цеї авдієнції пролунав по цілій Південній Америці й прославив наше добре українське ім'я, яке хочуть червоні московські сатрапи стерти з лиця землі.

Володимир Флюнт
Бостон

ЧОМУ ТАК, А НЕ ІНАКШЕ?..

П. Галя Клим у своїм листі до редакції п.н. „Ніяк не розумію..." („Свобода", 16 жовтня ц.р.) „не може"... знайти відповіді, якими мотивами керувався д-р Антін Рудницький, коли писав порядком реклями рецензію на книжку Рожі Смеречинської-Шуль: „Основи музичного мистецтва", видрукованому 31 січня ц.р. у „Свободі" п.н. „Вартісна музична книжка".

У відповідь подаю до відома, що свою рецензію на згадану книжку я не писав „порядком реклями" і з обуренням протестую проти такої інсинуації п. Галі Клим. Писав я цю рецензію тільки й єдино тому, що вважав, й далі вважаю, появу в нас такої книжки достатоčно важливою подією, щоби про неї написати в пресі. А написав я цю, за словами п. Галі Клим, „незвичайно похвальну" рецензію власне так, а не інакше тому, що вважав тоді, й вважаю сьогодні, що ця книжка на це заслуговує.

П. Рожу Смеречинську - Шуль до часу, коли її згадана книжка попала в мої руки, я ніколи особисто не зустрів й не думаю, що я її будь-коли навіть бачив. А з цією українською музичною інституцією, яка видала книжку, мене ніколи ніщо не в'язало й не в'яже, отже говорити про будь-яку свідому рекляму книжки мною — просто смішне.

П. Галя Клим у своїй, як чую, вже доволі довгій завзятій кампанії — на різних фронтах — проти книжки п. Рожі Смеречинської-Шуль „Основи музичного мистецтва", та в її згаданому листі до „Свободи" покликується навіть на такі промахи, як „мовні та друкарські помилки", якісь „білі місця" у книжці, які мають бути доказом зроблених поправок, та навіть „естетичний вигляд" книжки, який, очевидно, їй не подобається. Що це все має до діла зі змістом книжки?! Але п. Галя Клим, в наслідок цих „прогріхів", нарахувала в книжці „понад 80 речевих і мовних помилок" — знову мовних! — чим доказує своє знання арифметики — але що з того? Ці речеві помилки в книжці (в яких фахових книжках яких авторів їх нема?!) такі, що само - собою розуміється, що кожний вчитель музики, вживаючи цю книжку, усно пояснить учневі евентуальну помилку — і траґедія направлена...

Що ж торкається основ музики, т.зв. теорії музики, взагалі, то ці основи можна порівняти з букварем, себто першим кроком у ділянці мови й пізніше, граматики, літератури тощо. Перші відомості з теорії музики починаються з першої лекції музики, чи це наука інструменту, чи голосу: знання нотної системи, ритмічних вартостей, родів тактів, динамічних знаків, і т.і. — елементарні відомості, які кожний пересічний учень музики повинен засвоїти, скажім, між восьмим і чотирнадцятим роком життя. Матеріял загальних основ музики, себто теорії, є досить обмежений, напр., у маленького формату книжечці д-ра Станислава Людкевича „Загальні основи музики" (Коломия, 1921) цей матеріял, включно з 15 сторінковим музичним словарцем, міститься всього на 115-ти сторінках — а в книжці поверх нормального формату Рожі Смеречинської-Шуль є 16 сторінок. Тому авторові цих рядків цілком незрозуміло, чому п. Галя Клим у своїй статті „Праця над музичним вихованням української молоді" („Свобода", 27 серпня ц.р.) писала, що в Ірвінґтоні „...сьогодні ми обслуговуємо наших учнів фотокопіями 753-сторінкового машинописного підручника", очевидно, загальних основ музики. Музичний буквар на 753 сторінок? Скільки ж тоді сторінок треба би на підручники таких спеціялізованих, заавансованих ділянок музичної теорії, як гармонія, контрапункт, аналіза, музичні форми, інструментація, композиція..? (Тисячі? Автор цих рядків сам усі їх вивчав й навчає їх своїх учнів композиції — але ніколи, у жадній мові, не зустрівся з будь-яким підручником будь-якого з цих предметів об'ємом 753 сторінок!) Ні, книжка „Основи музичного мистецтва" п. Рожі Смеречинської-Шуль, на 169 сторінок, вповні вистачаюча!

Антін Рудницький
Томс Ривер, Н. Дж.

Алла Коссовська

КРАПЛИНКА БЕЗБАРВНОЇ РІДИНИ

(Оповідання)

1

Хвилин із двадцять стояв Вадим перед вітриною ювіліра, не зважуючись увійти всередину. Власне кажучи, [illegible] чи можна було назвати ювелірною крамницю, перед якою стояв Вадим. Це була невеличка щілина, де в первозданому хаосі були навалені старі годинники, радіоапарати, телевізори, різного роду біжутерія і на[illegible] лежала обличчям донизу обдерта статуя Венери Мілоської, мабуть, з якогось великоканадського маєтку.

Але Вадимова увага була [illegible] на одній речі, яка виглядала з-під п'єдесталю [illegible] гіпсової копії статуї Свободи. Це був жіночий срібний нашийник, оздоблений чорню, на зразок [illegible] срібних виробів, що були добре відомі [illegible] прожив на Кавказі. Проте, доморобні вироби кавказців були значно простішими, а цей нашийник вражав вишуканістю своєї форми і малюнку.

„Це буде чудовий подарунок Надійці! Тільки б грошей вистачило, а то як заправить крамар несусвітню ціну... Алеж і річ чудова! Може й варта великих грошей. А Надійчині уродини мушу відзначити гарним подарунком". І Вадим рішуче переступив поріг крамниці.

—Скажіть, скільки коштує цей нашийник, що лежить у вітрині? — запитав Вадим по-англійськи у товстого власника крамниці, що, сидячи за столиком, з люпою в руці розглядав механізм ручного годинника.

Власник крамниці підніс голову, поклав люпу на столик і поглянув на Вадима з усміхом.

— Пан може говорити до мінє по-русскому, я теж русский человєк, — з жидівським акцентом заявив „земляк".

Вадим хотів був сказати, що він не „руський", але роздумав, побоюючись, що його заперечення вплине на „бізнес" неґативно, і повторив, уже по-російськи своє питання.

Чоловік підхопився з-за столика, при чому став набагато вищим, як був у сидячій позиції, і підбіг до вітрини.

— Про який нашийник пан муві? — запитав „земляк", бо Вадим забув, як по-російськи зветься нашийник.

— Он, бачите, під тою копією „Свободи", — показав пальцем, і за хвилину нашийник опинився у нього в руках.

Це насправді був витвір мистецтва! Тонка срібна платівка у вигляді мереживного коміра, була оздоблена надзвичайної краси чорним, блискучим візерунком. Вадим уявив собі, як гарно виглядатиме ця прикраса на Надійчиній шиї.

Проте він нічим не виявив свого захоплення. Досить недбало покрутив нашийник у руках, протер його рукавом плаща і почав розглядати проти світла блискітки на срібній поверхні.

— Скільки? — коротко запитав він.

— О, тільки для вас, вісімдесять п'ять долярів.

—А півсотки не досить? - почав торгуватись Вадим.

—Ой, і що ви говорите! Такой ажерельє!

Вадим простяг йому нашийник.

—Ну, хай уже буде сімдесят п'ять!

—П'ятдесят п'ять! — настоював Вадим.

—Ай, які ви скупі! скрушно похитав головою власник крамниці, — Ну, хай вже буде шістдесят!

Вадим вирішив далі торгуватися, бо річ, на його думку, коштувала значно дорожче. Розплатившись і поклавши покупку у бічну кишеню плаща, він, весело насвистуючи, поспішив додому, уявляючи собі, як зрадіє Надійка подарункові, як вона, за своєю милою звичкою, здивовано-радісно розширить свої чисті карі очі, закине йому руки за шию і притулиться темними волосями до його грудей.

Чи тому, що зібралися щирі друзі, чи просто настрій такий створився, вечір Надійчиних уродин почався весело й невимушено.

Була ще одна причина для того, щоб влаштувати свято, про яку Вадим до часу замовчував: картину, яку він малював на виставку, закінчено і він був з неї задоволений. Сьогодні він збирався показати її друзям.

Не бувши доброю господинею, Надійка, також малярка, поборола свою нехіть до праці в „кухонному департаменті" і відірвавшись від мольберта, приготувала смачну вечерю. Про напої подбав Вадим, та й друзі прийшли не впорожні. І стіл, прикрашений букетами хризантем, пишався багатством, а щирі припросини господарів збуджували апетит гостей.

Піднісши першу чарку за здоров'я новонародженої, Микола виголосив тост за її успіхи в мистецтві і, додавши кілька гумористичних побажань, вихилив свою чарку до дна. Знявся веселий гомін, сміх, вигуки. Хтось заспівав „многая літа".

Вадим постукав виделкою по тарілці, і, коли гості затихли, вийняв з кишені піджака свій подарунок і поцілував дружину в уста, застібуючи на її шиї замочок нашийника.

—Ах, яка краса! — скрикнула Надійчина подруга Тіна, всім тілом піддавшись наперед, щоб краще розглянути Вадимів подарунок.

—Де ти дістав таку розкіш, Вадиме?

(Продовження буде)

Філядельфія! Трентон! Філядельфія!

ТАНЦЮВАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ „ВОЛОШКИ" у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.

має шану запросити Вас з Родиною на

ПЕРШИЙ БАЛЬ „ВОЛОШОК"

Субота, 9-го листопада 1974 року

о 9-ій годині вечора

Авдиторія Манор Джуніор Каледж

Fox Chase Rd. and Forrest Avenue
JENKINTOWN, Pa.

Оркестра — "NOVA"

Аранжер — РОМАН О. ШВЕД

Столики можна замовляти на ч. тел: ME 5-5339

70-ий ВІДДІЛ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ в ПАССЕЙКУ, Н. Дж.

запрошує сердечно усе Громадянство на

Літературний Вечір

присвячений поетичній творчості своєї шановної членки

П-і ІРИНИ ШРАМЕНКО-ДИБКО

що відбудеться

в суботу, 26-го жовтня 1974 року

в год. 6:30 веч. у ШКІЛЬНІЙ АВДИТОРІЇ
при 212 President St., Пассейк, Н. Дж.

В ПРОГРАМІ:

1. Відкриття: п-і Леся Мочула — голова Відділу
2. Життєвий і творчий шлях Авторки — п-ні Ліда Козак
3. Відчитання творів Поетесси — самою Авторкою, панями: Дарією Колатало, Генею Цікало та учениціями Школи Українознавства
4. Хор Пластунок

ПРОСИТЬСЯ ПРО ТОЧНЕ ПРИБУТТЯ.

ВАЖЛИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ У СПРАВІ ДОВІДНИКА УКРАЇНЦІВ в АМЕРИЦІ

Редакційна Колеґія повідомляє усіх зацікавлених осіб, що праця над Біографічним Довідником Українців у Північній Америці (ЗСА й Канаді) завершується. В місяці листопаді кінцевий його текст буде відданий до друку. У зв'язку з цим, реченець надсилання виповнених Запитників до Довідника кінчиться 31-го жовтня. Редакційна Колеґія буде узгляднювати надіслані виповнені Запитники з датою на них не пізніше 31-го жовтня, 1974 року. Усім зацікавленим і тим особам, що бажають доповнити вже переслані свої біографічні дані, слід звертатись до Редакційної Колеґії на адресу:

UKRAINIANS IN AMERICA
P. O. Box 3295 Country Fair Station
Champaign, Ill. 61820, U.S.A.

Управа „Земляцтва" Перемищина

ЗАПРОШУЄ

всіх колишніх Жителів Перемишля і Перемиської Землі на

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

які відбудуться

дня 9-го листопада 1974 р. в Ню Йорку в Українському Народному Домі

при 2-ій Авеню, в год. 2-ій по пол.
зі звичайним порядком нарад.

•

Після Зборів відбудеться

ЗАБАВА З ТАНЦЯМИ

у ВЕЛИКІЙ ЗАЛІ НАРОДНОГО ДОМУ
Оркестра „ДОМІНО"
Смачний буфет. • Стрій довільний.
Для Молоді — знижена ціна вступу.
З уваги на важливість справ, прохається про чисельну участь.

УКРАЇНСЬКА БАПТИСТСЬКА ЦЕРКВА ІРВІНҐТОНУ, Н. Дж.

в днях 26 і 27 жовтня 1974 року

влаштовує СВЯТО

ДЕНЬ ПОДЯКИ БОГУ

НА ЯКЕ ВСІХ СЕРДЕЧНО ЗАПРОШУЄ.

Святочні промови виголошуватиме голова Всеукраїнського Євангельсько-Баптистського Братства

пастор Олекса Р. Гарбузюк

Святочні Богослуження відбуватимуться в такому порядку:

Субота, 26 жовт. о год. 6:30 вечора в приміщенні Церкви на 844 Санфорд Авеню, Ірвінґтон, Н. Дж.

Неділя, 27 жовт. о год. 10:00 ранку в Українськім Народнім Домі на 140 Проспект Авеню, Ірвінґтон, а о год. 12:00 полудня СПІЛЬНИЙ ОБІД, там же, — о год. 2:30 по пол. знову в приміщенні Церкви, як вище.

Слухайте, спонсорованого Церквою, УКРАЇНСЬКОГО РАДІОБЛАГОВІСТЯ щонеділі, о годині 8:45 по пол. з радіостанції WAWZ-AM 1380 кілогерців на ваших радіоприймачах.

НАУКОВЕ Т-ВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗСА

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ СТОЛІТТЯ НТШ

УРОЧИСТА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

з нагоди закриття Ювілейного Року Наукового Товариства ім. Шевченка

— відбудеться —

в неділю, 27-го жовтня 1974 року

о год. 5-ій веч., в авдиторії

Українського Інституту Америки

2 Схід 79-та вулиця в Ню Йорку, Н. Й.

ПРОГРАМА:

1. Голова Ювілейного Комітету, проф. д-р ОСИП АНДРУШКІВ: Відкриття. Перегляд праці Ювілейного Комітету.
2. Проф. д-р ВОЛОДИМИР СТОЙКО: „Польсько-совєтський спір за українські землі в часі Другої світової війни і постава урядів Англії та ЗСА в цьому питанні".
3. Проф. д-р РОМАН АНДРУШКІВ: „Міжнародний Конґрес Математиків у Ванкувері і акція в обороні Леоніда Плюща".
4. Проф. д-р МИКОЛА ЧИРОВСЬКИЙ: „Ювілейні видання НТШ і дальші пляни видавничої діяльности НТШ".
5. Спалення морґеджу з нагоди сплачення позички в СУК „Провидіння".
6. Закриття.

По закритті Конференції —

ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ з ПЕРЕКУСКОЮ
Вхід за добровільними датками.

ПРЕЗИДІЯ ЮВІЛЕЙНОГО КОМІТЕТУ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ СТОЛІТТЯ НТШ

Сергей Наровчатов назначений редактором „Нового міра"

Москва. — Відомий літературний совєтський місячник „Новий мір" має нового редактора, який прийшов на місце Валерія Косолапова. Новим редактором призначено Серґея Наровчатова, керівника московського відділу Спілки письменників Російської Федерації. В. Косолапов був редактором „Нового міра" з 1970 року після А. Твардовського, який, як відомо, попав був у неласку за свої відносно ліберальні погляди, а головно у зв'язку з позитивним ставленням до А. Солженіцина. Александр Твардовський, між іншим, уможливив публікацію на сторінках „Нового міра" твору А. Солженіцина „Один день в житті Івана Денисовича".

25-го січня 1975 року

Презентація Дебютанток на Вечерницях „Червоної Калини"

ПОЛІТИЧНА ДОПОВІДЬ В ЙОНКЕРСІ

Йонкерс, Н. Й. — Управа 11-го Відділу ООЧСУ в Йонкерсі інформує, що в п'ятницю, 25-го жовтня ц. р. о год. 8-ій вечора в залі Українського Народного Дому при 301 Палісейд евеню в Йонкерсі мґр Святослав Н. Коцибала виголосить доповідь на тему: „Політичні проєкції на наступних 50 років".

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

з глибоким сумом повідомляє про смерть 29-го вересня 1974 року

✝

Проф. МИРОНА ЗАКЛИНСЬКОГО

довголітнього члена Фундації Академії й постійного учасника наукових засідань Академії, відомого українського громадського діяча.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

•

Родині Покійного висловлюємо глибоке співчуття.

УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА СВІТЛИЧКА ВЧИТЬ ВАШУ ДИТИНУ ЩЕ ОДНІЄЇ МОВИ.

✝

Ділимося невимовно болючою вісткою, з Рідними, Приятелями і Знайомими, що дня 19-го жовтня 1974 р. відійшов від нас у Вічність, наш Найдорожчий

МУЖ, СИН, БРАТ, ШВАҐЕР і СЕСТРІНОК,

сл. п.

СТЕПАН БАБІЙ

на 50-му році життя.

Тлінні Останки спочивали в похоронному заведенні Марроко Меморіял Чепел при 326 Парк Авеню в Кліфтоні, Н. Дж.

В неділю о год. 7:30 і в понеділок о год. 7:30 відправлено ПАРАСТАС, а у вівторок, 22-го жовтня 1974 року о год. 9-ій, Тлінні Останки були поховані на місцевому цвинтарі Кальварія в Кліфтоні, Н. Дж.

Горем прибиті:

ТУСЯ — дружина
МИХАЙЛИНА БАБІЙ — мати в Україні
ДМИТРО, ІВАН — брати в Україні
ПАВЛИНА — тета в Лонґ Айленд
МИРОН СУРМАЧ — вуйко
та близька і дальша Родина тут і в Україні

У ПЕРШУ ТЯЖКО-БОЛЮЧУ І СУМНУ ДЛЯ НАС РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Дорогого і Невіджалуваного МУЖА, ТАТА і ДІДУСЯ

сл. п.

ЮРІЯ ПУНДИКА

відбудеться

дня 27-го жовтня 1974 року

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ і ПАНАХИДА

у православних церквах
СВ. АРХ. МИХАЇЛА в МІННЕАПОЛІСІ, Мінн. і
СВ. АНДРІЯ в БАВНД БРУКУ, Н. Дж.

Прошу Друзів і Знайомих помолитися разом з нами за спокій душі Покійного.

МАРІЯ — дружина
ОЛЯ і РОМАН — діти
ЛЕСЯ і ЮРКО ЛУЦИК — дочка і зять
ХРИСТИНКА і СТЕПАН — внуки
ПЕТРО і МИХАЙЛО — брати з Родинами

✝

Ділимося сумною вісткою, що дня 22-го жовтня 1974 року, несподівано відійшла у Вічність наша Найдорожча

ДРУЖИНА, ДОНЬКА, СЕСТРА і ТЕТА

бл. п.

СОФІЯ ТАРАХІВСЬКА

з дому СКРУТ

Горем прибиті:

чоловік — ТЕОДОР
мати — МАРІЯ
батько — ЄВСТАФІЙ
сестра — ГАЛИНА з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ і сином РОМАНОМ
сестра — МИРОСЛАВА в Німеччині
і дальша Родина в Україні

•

ПАНАХИДИ будуть відправлені в похоронному заведенні Provenzano & Lanza при 2nd Ave. (bet. 3rd i 4th St.) в Ню Йорку в середу і четвер 23 і 24-го жовтня 1974 р. о год. 7-ій веч.

В п'ятницю, 25-го жовтня 1974 р. після СЛУЖБИ БОЖОЇ в церкві св. Юра в Ню Йорку, при 7-ій вул. о год. 10-ій ранку відбудеться ПОХОРОН на цвинтарі у Флящінґу.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США з глибоким сумом сповіщає про смерть

✝

Архиєпископа Кир ІВАНА БУЧКА

Почесного члена УВАН у Европі й Великого Добродія Української Науки.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

✝

З великим сумом повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що дня 22-го жовтня 1974 р. по тяжкій недузі, упокоївся в Бозі, наш Тіточний БРАТ і ВУЙКО

бл. п.

АТАНАС ЧУБАТИЙ

народжений 5-го листопада 1896 р. в Острові, пов. Тернопіль, Україна. Довголітній кооператор Союзу Кооператив — Городенка, Радехів, Стрий та кооперативний банк „Самопоміч" у Ню Йорку.

ПАНАХИДИ будуть відправлені в середу і четвер, 23 і 24 жовтня, о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми при Схід 7-ма вул., в Ню Йорку.

ПОХОРОНИ в п'ятницю, 25-го жовтня 1974 р. о год. 9:30 ранку з похоронного заведення до церкви св. Юра при 7-ій вул. Після СЛУЖБИ БОЖОЇ на український православний цвинтар у Бавнд Брук, Н. Дж.

У глибокому смутку:

РОМАНА ЮЗИЧИНСЬКА — тіточна сестра
ОКСАНА КЛЮФАС — тіточна сестра з мужем ОРЕСТОМ
ЛІДІЯ ГАНДЗІЙ з родиною — сестрінка
ОЛЯ СМАЛЬ з мужем ОЛЕКСАНДРОМ і родиною — сестрінка
ТАНЯ ПАСТУШЕНКО з мужем ТАРАСОМ і родиною — сестрінка
ЮРІЙ КЛЮФАС з дружиною МАРТОЮ і дітьми — сестрінок
КОНСТАНТИН КЛЮФАС з дружиною ОКСАНОЮ і дітьми — сестрінок
та дальша Родина в Україні, Америці і Канаді

•

Замість квітів, просимо складати пожертви на добродійні цілі в кооперативнім банку „Самопоміч" у Ню Йорку.

КОМІТЕТ ОБ'ЄДНАНИХ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ВЕЛИКОГО НЮ ЙОРКУ
ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ

— влаштовує —

в неділю, 3-го листопада 1974 року о годині 4-ій по пол.

в ЗАЛІ WASHINGTON IRVING HIGH SCHOOL
17th Street and Irving Place, New York, N.Y.

СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ

ПРИСВЯЧЕНУ

56 РОКОВИНАМ ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ
і
60 РІЧНИЦІ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

В ПРОГРАМІ:

Апель Поляглим, промова — мґр Ю. ВОЛОШИН; хор „ПРОМЕТЕЙ з Філядельфії, диригент М. ДЛЯБОГА; солістка М. КОКОЛЬСЬКА-МУСІЙЧУК — сопрано; соліст В. ТИСОВСЬКИЙ — бас, акомпаніямент — д-р І. СОНЕВИЦЬКИЙ; артистки української сцени — І. КОНОНІВ, В. КАЛИН-МАҐМЕТ, при фортепіяні В. ГЕНТИШ.

•

Того ж дня будуть відправлені БОГОСЛУЖБИ в намірені УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ та ПАНАХИДИ за ПОЛЯГЛИХ ГЕРОЇВ в українських церквах Ню Йорку; в церкві св. Юра, о год. 12-ій в полудне.

•

До участи в тих Святкуваннях запрошуємо всю Українську Громаду Великого Ню Йорку. Комбатантські, молодечі, жіночі, братські та інші організації просимо прибути на Богослуження і Академію з прапорами.

Заходом ОбВУА буде переведена збірка на „ДАР УКРАЇНСЬКОМУ ІНВАЛІДОВІ"

КОМІТЕТ

Передпродаж квитків вступу: „АРКА", „ЕКО" і при касі театру.

З НАГОДИ СВЯТКУВАНЬ 50-РІЧЧЯ УСТ ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ ТА ЇЇ СПОРТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТИ,

ВШАНОВУЮЧИ ПАМ'ЯТЬ ЇЇ ПОМЕРЛИХ ЧЛЕНІВ

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в п'ятницю, 25-го жовтня 1974 року

в год. 7:30 веч.
в Українській Католицькій Церкві

св. Івана Хрестителя в Ньюарку, Н. Дж.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. Осипи Грабовенської

складаємо 50.00 долярів на Фонд Українського Інваліда.

ЛЕСЯ і ЛЕВ ЯЦКЕВИЧ

В ПЕРШУ СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашої Найдорожчої і Незабутньої

МАМИ, БАБЦІ і ПРАБАБЦІ

бл. п.

ЕВГЕНІЇ РОГОЖІ

буде відправлена

в неділю, 27-го жовтня 1974 року, о годині 11-ій ранку

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

в церкві св. о. Николая в Савт Бруклині, 261, 19-та вулиця

Просимо про молитви за спокій душі Покійної.

Дочка — МАРІЯ з мужем БОГДАНОМ
ВНУКИ і ПРАВНУКИ

УКРАЇНСЬКО-ЖИДІВСЬКА СПІВПРАЦЯ Є В ОБОПІЛЬНОМУ ІНТЕРЕСІ ОБИДВОХ НАРОДІВ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

мовчки лежав на дошках, трясучись з холоду. Я дав йому своє пальто і накрив його, і тоді він почав говорити. Ми довідались ,що він вже 12 років поневіряється по тюрмах, а останньо був в домі для старих недалеко Красноярська. „Там було гірше, як у тюрмі" — сказав нам в'язень, імени якого і далі ми не знали. Десь на 3-ий чи 4-ий день прийшов солдат і викликав його, називаючи „Сліпий". Тоді він, згідно з зобов'язуючою в тюрмі практикою, назвав своє ім'я і по батькові та подав інші вимагані дані. Ми щойно тепер зорієнтувалися, хто є цей високий дід. Після того він більше про себе сказав, висловивши здогад, що його правдоподібно перевозять до Москви, де знову будуть пропонувати йому відректися від Церкви, як передумову звільнення. Багато розказав нам він про свої переживання у домі для старих і згадував, що йому туди присилали невідомі особи грошеву допомогу".

Пригадуючи свою зустріч в тюрмі з головою Української Католицької Церкви, проф. М. Перех відзначав, що митрополит Сліпий в основному, однак, був дуже обережний у розмові, скупий на будь-які інформації і в більшості мовчав. „Одне, що особливо затямилось, це те, що він любив співати. Розмовляли ми російською мовою, бо він дуже добре говорив тоді по російськи".

Тюремна охорона дуже часто насміхалася з митрополита Сліпого, особливо на проходах на тюремному подвір'ї, — згадує проф. Перех. „Треба мати на увазі, що сама постать Митрополита високої і кремезної людини у похилому віці, із сивою бородою, привертала загальну увагу. Коли ми вдвох ходили по подвір'ї, тюремні наглядачі ніколи не упустили нагоди, щоб не запитати його, за що він потрапив у тюрму ,додаючи звичайно дуже грубі „жарти". Митрополит на все це не звертав ніякої уваги".

Перебування у спільній камері проф. Переха з митрополитом Й. Сліпим було коротке, бо небавом камеру почали „розгружувати". Першого забрали упівця Холода, якого таки у тій тюрмі розстріляно. Про це була мова у спеціяльній тюремній газеті, де були подані про нього дані з інформацією про те, як він „вбивав мирне населення" тощо. Сам Холод в камері нічого нікому не говорив, до кінця зберігаючи майже цілковиту мовчанку. Після того забрали самого Переха, якого перевезено до Тайшету на відому трасу Тайшет-Лена, здовж якої приміщені концтабори.

Один місяць разом з Михайлом Сорокою

В Озерлаґу М. Переха приміщено у т. зв. „бурі" (бараку загостреного режиму) — бараці величиною 50 кв. метрів, у якому були дерев'яні нари для в'язнів з проходами. „Я зайняв одне вільне місце і відразу познайомився з в'язнем по сусідству, який якраз у той час лежав на нарах. Це і був Михайло Сорока, український політичний в'язень, з яким мені довелось прожити по сусідству понад один місяць", — сказав М. Перех. „Михайло Сорока багато розповідав мені про український рух, українських націоналістів, про себе. Казав, що у визвольному русі почав брати участь ще за Польщі і вже тоді був арештований і сидів у тюрмі.

По встановленні на Західніх Українських Землях совєтської влади Сороку скоро арештовано і також арештовано його дружину Катрю Зарицьку. В них був син, який лишився у Львові і тепер там живе (тобто в час розповіді Сороки) та є мистцем. Він мені навіть показував фото свого сина. Дружина перебувала тоді у Владимірській тюрмі — вже п'ятий рік. З нею у Сороки велась переписка. Два рази Сороку возили до Львова. Кожного разу йому показувано Львів, возячи по місті у відкритому автомобілі, пропонуючи одночасно, щоб він публічно засудив український визвольний рух, відрікся його, щоб „покаявся". За це обіцяли йому звільнення, паспорт і право поселитись знову у Львові. За кожним разом, однак Сорока відмовлявся, хоч згадував, що один з його друзів дався на таку намову і так зробив.

„Багато розказував Сорока про своє перебування на Воркуті до часу свого першого звільнення, про свій другий суд і засуд за „антисовєтську пропаганду і діяльність в таборі". В цій справі Сорока писав скаргу до генеральної прокуратури СССР бо один зі свідків прокуратора його взагалі не знав, а у свідченні, ідентифікуючи заочно Сороку, подав, що у Сороки немає однієї руки. Вказуючи на таке „свідчення", на основі якого його засуджено, Сорока вимагав скасування вироку, але безуспішно. Хоч він ніколи не відмовлявся від праці і ніколи не ставив якогось спротиву тюремній владі, то його завжди, з уваги на попередню політичну діяльність, тримали у карцерах, „бурах", і створювали якнайважчі умови перебування в ув'язненні".

М. Перех згадує, що фактично Сороці він завдячує широке ознайомлення з українським визвольним рухом, його програмою. „Сорока розповідав мені про програму українського визвольного руху, про проєкт утворення української демократичної республіки, у якій всі національні меншості будуть мати запевнені права". Нагадуючи про цей факт, М. Перех відзначив, що „це вперше я зазнайомився з українським рухом. До того часу я про цей рух не знав і не думав. Від того часу я почав ставитися дуже позитивно до цього руху я зрозумів бажання українців, їхні прагнення, хоч ніколи в минулому у мене до українців не було ворожого чи неприхильного відношення. Від українців я не зазнав ніякого переслідування, а коли сьогодні на Україні є вияви антисемітизму ,то це не без участи КГБ. Серед українців маю багато друзів і вони мені часто говорили, що їм це явище (антисемітизм) прикре, що вони з цим не згоджуються".

М. Перех згадував також, що М. Сорока розповідав йому про лікарів-жидів, які працювали в УПА і яких засуджено за український націоналізм. Він навіть назвав мені ряд прізвищ".Очевидно, — додав сам Перех, — коли називати українськими націоналістами цих, які змагаються за незалежність України, то я також є таким українським націоналістом".

Михайло Сорока був високочуттєвою і гуманною людиною, яка радо спішила з допомогою іншим. „Він допомагав і мені. Я, наприклад не мав зі собою теплого одягу і Михайло Сорока передав мені свою ковдру, яку він одержав у посилці, кажучи, що в нього і так теплий одяг. Сороку забрали через місяць до штрафного табору Анзьоба біля Братська, відомого між в'язнями як табір „Гітлер" від прізвища, наданому командантові цього табору Буряку який вславився знущаннями над каторжниками. На цьому наше знайомство з Михайлом Сорокою — „надзвичайною людиною" — обірвалося, — закінчив свою розповідь про цього геройського в'язня-каторжанина Михайла Сороку жидівський патріот і співв'язень проф. Перех.

У таборі Віхоревка і Чуна

Проф. М. Перехові ще довелося побувати до кінця свого ув'язнення у двох концтаборах — у Віхоревці та у Чуні. Засадничо, його особиста ситуація була відносно задовільна, бо таборові чинники намагалися повністю використати його технічну спеціяльність і заставляли вчити інших в'язнів на різних підготовчих технічних курсах — головно при підготовці електриків.

У таборі на Віхоревці він заприязнився з українцем — в'язнем Василем Каваціем із Західньої України, який разом з ним був викладачем на таких технічних курсах. Василь Каваців був із цих західньо-українських родин, що їх вивезено насильно на заслання взимку 1940 року. Коли вивозили його батьків, йому було тільки 9 років. Батьки його померли в таборі недалеко Анґари, де приміщено в снігах під відкритим небом переселенців із Західньої України. Пізніше, вже юнаком, він перебрався до Красноярська, де вчився у будівельному технікумі. Довідавшись, що недалеко у домі для старих перебував митрополит Й. Сліпий, він вислав йому поштою 200 карбованців, і за це його арештовано. Під час обшуку в його кімнаті поліція знайшла якісь вірші українською мовою, що їх відтак експертиза в Києві визнала за „націоналістичні", і його засуджено на сім років ув'язнення. А таких як 27-літній тоді Каваць молодих українців в таборі було багато.

Особливо запам'ятався М. Переху концтабір у Чуні. Цей табір належав до деревообробного лісокомбінату з максимальним використовуванням засуджених в'язнів. На яких 5,000 в'язнів коло 2,000 було українців, головним чином, з Західньої України, коло 1,500 литовців, а решта в основному — це були не громадяни СССР головно з азійських країн, які перебували в СССР і яких арештувало КҐБ з таких чи інших мірувань. У кожному таборі були також росіяни, але їх не було багато і вони дуже зле і ворожо ставилися до українців, називаючи їх націоналістами - бандерівцями. Без будь-якої симпатії ставилися росіяни до справи незалежности України.

Дещо про в'язнів-українців

Засадничо, у проф. М. Переха спогади про колишніх співв'язнів-українців дуже позитивні. Він у розмові часто згадував про їхній глибокий патріотизм, жертвенність. Серед українських в'язнів не було ніяких бандитських груп і взагалі зумисні вбивства в таборах в'язнів в'язнями були рідкісним явищем. Серед в'язнів були також колишні німецькі колябоританти-поліцаї, які вислуговувалися перед тюремною адміністрацією, але такі колишні гітлерівські вислужники були і серед інших національних груп.

М. Перех згадує також, що Чунському таборі він познайомився з групою яких 12 українців, які завжди солідарно виступали. Їх лідер мав навіть витатуйований на грудях напис „Любіть Україну", яким виразно пишався. Ця група співала постійно упівські пісні, навіть тоді, як їм доводилося бути в „бурі". „Таких було багато", — сказав М. Перех.

Прогнози для СССР

На думку проф. М. Переха, совєтський режим зробить усе, що в його силах, щоб не допустити до будь-яких змін в СССР. „Совєтський режим на поступки не піде", — заявив він, кажучи, що „СССР завжди становитиме загрозу для світу. Коли, наприклад, СССР ще не підкорив собі цілої Европи, то тільки тому, що не може дати собі ради з існуючою економічною кризою. Під сильним натиском внутрішнім і зовнішнім режим буде поступатися, але процес демократизації СССР буде надзвичайно повільний, вимагатиме довгих і довгих років. Зміни ми бачимо, але ці зміни не докорінні".

Важливу ролю в СССР відіграють т. зв. дисиденти — заявив проф. М. Перех, але, на жаль, як сказав він, ,це рух ще слабкий і самих дисидентів відносно дуже мало". Найважніше однак, це, що діють вони не тільки у Москві, але і на совєтській „периферії". М. Перех згадує, що він мав змогу знайомитися з дисидентською, сам видавною літературою і її закордонними передруками також тоді, коли був на Сибірі. „Я дуже поважаю цих людей, — говорив він, — це сміливі і чесні люди". Коли йдеться про російських дисидентів то серед них є „погана течія, відома під назвою „Вече", яка заступає російські великодержавницькі і шовіністичні позиції. „Дехто вважає, — сказав М. Перех, — що „Вече" має якесь відношення до КҐБ".

Важливим елементом на шляху цих змін може стати українсько - жидівська співпраця. „Я дуже хотів би, — закінчив свою розповідь проф. М. Я. Перех — щоб українці і жиди знайшли спільну мову. Совєтський режим розуміє тільки силу і таку силу треба мати якщо хочемо змін. Не маю ніяких рецепт на майбутнє, бо я не політик і не політичний діяч, але і для мене і для всіх у СССР ясно, що з Совєтським Союзом не може бути ніяких компромісів. Від Совєтського Союзу треба постійно і якнайбільше вимагати. Я прошу вас, передайте всім вашим землякам, що в нашому спільному інтересі є якнайтісніша співпраця українського і жидівського народів".

ЧИ ВАШІ ДІТИ ХОДЯТЬ ДО ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА?

(Закінчення зі стор. 2-ої)

у монолітний український гурт, це ділось і під час лекцій і в часі перерви, під час спортових гор, гутірок, а навіть коли приходили Різдвяні Свята, вони йшли з рідношкільною групою, де зустрічались з кольоритом і красою святочних українських традицій. А також в Школі, вони принаймні, на лекції, чи на перерві хоча б час до часу говорили поміж собою по-українськи й звикали до звучання цієї мови. І це саме і є тими найосновнішими чинниками, що вказують на особливе і важливе значення існування рідношкілля.

І тому, нам в напрямі збереження Шкіл Українознавства, конечно ввесь час проводити посилену пропаганду, шукаючи розв'язки і рятунку, бо в протилежному випадку чекає їх неминуче скасування. І немає чого „по струсиному пхати голову в пісок", але навпаки треба над цими фактами з повною свідомістю призадуматися, що коли опорожніють мури Шкіл Українознавства й гомін дитячих голосів виключно перенесеться в американське оточення, малітиме й українська громада.

Хтось може сказати, що це надто песимістична прогноза. Зовсім ні. Вгляньте уважливо в статистику чисельности учнів і в інших українських школах й тоді признаєте, що це не песимізм, але об'єктивна критика сьогоднішньої хвилини, об'єктивна і болюча. Заразом таки не хочу сумніватися, що в наших батьків ще не зовсім заникло почуття відповідальности перед усією українською громадою, і що в них ще існує бажання передати дітям елементи української духовости, втримати їх у своїй громаді.

Сьогодні перед українськими батьками запит: „Чи ваші діти ходять до Школи Українознавства? Коли ж ні яка цьому причина? Треба сподіватися, що після глибшої застанови й здорового обміркування ситуації, кожен батько чи мати приведуть дитину до рідної школи. Тим більше, що діти змалку переважно повинуються батькам, а потім з роками, автоматично ввійде у звичку й вони вже ходитимуть постійно, зокрема, коли на них в клясі будуть чекати їхні товариші. З однією умовою, що їх буде не п'ять, не десять, а повний великий гурт їхніх ровесників.

Почалася арабська підготовча конференція

Рабат, Марокко. — Тут почались триденні наради підготовчої конференції представників 20 арабських країн з метою узгіднити програму вершинної конференції арабських лідерів, яка передбачена на кінець цього тижня. Підготовча конференція закрита і тільки відомо, що головною справою, яку мають узгіднити між собою арабські представники, є питання майбутнього Палестини на проєктованій мирній конференції у Женеві. На цю тему на форумі конференції говорив представник Палестинського визвольного Фронту, який подав під розгляд конференції програму з 11 точок, з яких найважливішою є ця, яка відкидає будь-яке „частинне полагодження арабсько-ізраїльського конфлікту" без остаточного вирішення справи Палестини. Хоч у промові палестинського представника Фарука Каддумі не було і згадки про короля Йорданії Гуссейна, то з тексту його промови цілком очевидно, що власне його він мав на увазі і проти нього спрямував свої вимоги і завваги.

Український Літературно-Мистецький Клюб Ню Йорк 149-2 —

Л. М. КЛЮБ

З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в приміщеннях цього Клюбу, в п'ятницю 25 жовтня ц.р. о год. 7:30 вечора, з рамени Клюбу і Об'єднання Українських Письменників „Слово", доповідатиме проф. д-р Олександер Кульчицький на тему: „Ким є сучасна людина"; кореферат — д-р Теодозій Онуферко.

ПЕРЕД З'ЇЗДОМ ШКІЛЬНОЇ РАДИ УККА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

КА — права будь - якої дії, мовляв, „від Політичної Ради очікуємо програми і такої ж інформації для української громади і ширення політичної освіти взагалі". Вона навіть пішла так далеко, що в порадах ред. Коленської, вже добачила тенденцію „громадських і політичних установ" „переймати функції шкільних рад шкіл українознавства".

Звуження мґр Пеленською ролі Політичної Ради УККА виключно до політичної дії у вузькому значенні того слова (політейя по-грецьки — це дія у державно - устроєвих питаннях) не згідне зі статутом УККА, за яким Політична Рада „має плянувати й пропонувати... програму діяльности" УККА; а до діяльности УККА, між іншим, належить „координувати й скріплювати розбудову українського організованого життя у ЗСА".

Пані мґр Пеленська заанґажована у нашому громадському житті нарівні не лише крайовому, але теж і світовому, повинна знати статут УККА, бо інакше буде попадати в колізії, як ось тепер з Політичною Радою.

Якщо дотеперішні зовнішні вияви діяльности УККА витворили у громадянства враження, що завданням УККА є виключно політична діяльність у вузькому того слова значенні, то сталося це наслідком пасивности та браку ґону до співдії на терені УККА т. зв. „неполітичних установ" і організацій, за що відповідають передусім ці ж самі організації.

До Політичної Ради за звітом з 1972 р. входить лише 11 політично - ідеологічних установ (на всіх 66), які головно є зацікавлені у зовнішньо - політичній дії УККА, і виною цих 55-ти „позаполітичних" є те, що вони допустили, що Екзекутива УККА координує переважно зовнішньо - політичну ділянку (хоч від останньої конвенції прибавлено до Екзекутиви кількох референтів до суспільних і культурних ділянок).

Але, чи так має бути завжди?

І коли б президія Політичної Ради УККА у своєму намаганні збільшити число плятформ, на яких могли б координувати свою діяльність організації, що входять до Політичної Ради УККА, утворила Комісію для шкільних справ, яка має заплянувати форму допомоги УККА для шкільництва, то педагоги повинні це радісно привітати й піти такій комісії назустріч, дати їй потрібні інформації та матеріяли, які могли б послужити арґументом для переконання загалу громадянства, а зокрема пленуму Ради Директорів про пекучі потреби шкільництва і в ділянці матеріяльній і в моральній.

Ця тема повинна стати однією з головних точок програми з'їзду Шкільної Ради УККА, й при допомозі молодого вчительства, а зокрема делеґатів батьківських гуртків, бути всесторонньо висвітлена в інтересі покращання дії українського світського шкільництва.

РИЧАРД НІКСОН ВИМАГАЄ ОСОБИСТОЇ КОНТРОЛІ НАД ЙОГО ДОКУМЕНТАМИ

Вашинґтон. — Адвокати колишнього президента Ричарда Ніксона 17 жовтня внесли позов до федерального суду з вимогою, щоб суд змусив Білий Дім дотриматися домовлення, згідно з яким колишній президент мав би одержати повну контролю над його магнетофонними записами та іншими документами. Як відомо, під натиском з боку спеціяльного прокуратора Яворського та Конгресу, президент Форд повідомив, що „тимчасово відкладає" це домовлення з Ричардом Ніксоном.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 27-го ЖОВТНЯ 1974 р.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. Дж. Трикварталььні збори С-ва Любов 37 Відд. о год. 2-ій по пол. в УНДомі, 214 Фултон вул. На порядку: звіти управи і К. Комісії та інші важні справи. Анна Гнатюк, секр.